

TAJNÉ

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV V PRAZE
ZRUŠEN STUPĚŇ UTAJENÍ

Důvod: 490 - 2070 - MŠK / 80

Výtisk číslo:

25

5004 PhDr. Alena Nosková
Podpis: *(signature)*

VNITROSTRANICKÁ INFORMACE

96

Č. j.: inf. 03224 96
Počet listů: 7
Počet výtisků: 27
Den vydání: 1. prosince 1989

OBSAH

Poznatky o vývoji politické situace 1.12.1989 ke 12.00 hodině

Poznatky o vývoji politické situace 1.12.1989 ke 12,00 hodin

Podle poznatků oddělení stranické práce v průmyslu, dopravě, stavebnictví a obchodě ÚV KSČ byly včera t.j. 30.11.1989 výrobní úkoly v průmyslu a ve stavebnictví zabezpečovány bez výkyvů, palivoenergetická soustava pracovala bez regulačních opatření. Rovněž doprava a spoje zajišťují provoz bez poruch. Zásobování probíhá plynule bez mimořádných nedostatků, pozornost se soustřeďuje na zajištění předvánočního prodeje.

Na ministerstech v působnosti oddělení se začíná projevat určité napětí. Nebyly ustaveny stávkové výbory ani občanská fóra. Pouze na Federálním ministerstvu hutnictví, strojírenství a elektrotechniky se ZV ROH přihlásil k požadavkům Občanského fóra. Na žádném ministerstvu zatím nebyly předloženy požadavky na odvolání vedoucích hospodářských pracovníků. Stranické orgány na ministerstvech podporují nové vedení strany. Roste kritičnost komunistů vůči dřívějším formám a metodám stranické práce, vedení a jeho aparátu. Na Federálním ministerstvu paliv a energetiky se objevily požadavky na opětovné vyslovení důvěry výborům ZO KSČ zvoleným na VČS. Na Federálním ministerstvu dopravy a spojů byla odložena konference CZV KSČ z důvodu nutnosti přepracování zprávy. Ve většině ZO KSČ přímo řízených oddělením ÚV KSČ je požadováno svolání mimořádného sjezdu v nejkratší době.

V působnosti sociálně ekonomického oddělení ÚV KSČ byly ustaveny stávkové výbory v řadě úřadů a institucí, v mnohých se zastoupením komunistů. Občanská fóra byla ustavena na Federálním ministerstvu práce a sociálních věcí, Federálním statistickém úřadu, Československé obchodní bance, sedmi PZO (založení se připravuje v dalších pěti). Přípravný výbor k ustavení Občanského fóra vznikl i při Čs. komisi pro atomovou energii. Působením komunistů se záměr nezdařil. Oddělení má signály z Federálního ministerstva práce a sociálních věcí, že se zde připravuje založení organizace Obrody.

Většina ZO KSČ přímo řízených oddělením požaduje urychlené svolání sjezdu, některé i přímou volbu delegátů. Na Ústředním ústavu národohospodářského výzkumu však převládá názor, že urychlené svolání sjezdu je rizikem v situaci, kdy "jednotlivé proudy nemají vyjasněnou platformu".

Někteří členové strany podávají žádosti o ukončení členství v KSČ (např. Federální cenový úřad - 3, Federální úřad pro vynálezy - 4, Československá obchodní banka - 7 atd.). Více případů (51) je v PZO, nejvíce v Koospolu - 14 a Tuzexu - 6. ZO KSČ při řešení případů postupují podle stanov.

Mezi bezpartijními pracovníky úřadů a institucí v působnosti oddělení se vyskytují požadavky na zrušení LM. Toto stanovisko zastávají i někteří komunisté. Až na výjimky (Federální úřad pro normalizaci a měření, ADEX) nebyly vzneseny požadavky na odstoupení vedoucích pracovníků. U komunistů převládá názor, že všeobecné volby je třeba oddálit.

Z poznatků oddělení propagandy ÚV KSČ o současné vnitropolitické situaci v krajských denících a okresních novinách z hlediska vydavatelských podmínek vyplývá, že ve většině krajských deníků je situace klidná, neprojevují se výraznější negativní jevy. V deníku Průboj (Severočeský kraj) bylo dne 30.11. 1989 vydáno "Prohlášení redaktorů". Staví se v něm za požadavky studentů, kriticky hodnotí svoji práci, o událostech chtějí informovat objektivně. Podporují progresivní změny, které KSČ začíná prosazovat ve svém širokém dialogu se všemi, kterým leží na srdci zdravý vývoj naší země a moderní pojetí strany ve společnosti. Občanské fórum se snaží proniknout do krajského deníku, jedná s redakcí. Ve Východoslovenském kraji se projevují názory změnit titul deníku (pracovní název - Krajský deník komunistů).

Tendence ke změnám vydavatelských podmínek se více projevují u okresních novin. Například v Mladé Boleslavi se projevuje názor, že vydavatelem by měl být místo OV KSČ Okresní výbor Národní fronty. V okrese Český Krumlov (Jihočeský kraj) bylo rozhodnuto, že vydavatelem bude ONV a OV NF. V Severočeském kraji dávají redakce okresních novin Občanskému fóru určitý prostor k publikování, jeho požadavky se však stupňují. V Blansku, Kroměříži a Jihlavě (Jihomoravský kraj) je názorům Občanského fóra věnován určitý počet řádek. Ve Vyškově se zástupci Občanského fóra domáhali vstupu do vysílání Rozhlasu po drátě. V Severomoravském kraji probíhají jednání redakcí okresních novin s představiteli Občanského fóra, výsledek není dosud znám. V Západoslovenském kraji byly zaznamenány požadavky fóra na vlastní noviny. Bylo mu doporučeno vést dialog na stránkách okresních novin, o což nemá zájem.

Krajské výbory strany informují, že v podnicích a závodech nadále pracují stávkové výbory a rozšiřuje se působnost Občanského fóra. Postupně se snaží proniknout do JZD a na vesnice. Rostou požadavky na odvolání vedoucích hospodářských pracovníků i na nižších úrovních řízení a na rušení celých kádrových útvarů. Stanoviska pracovníků k Občanskému fóru se mnohde stávají kritériem důvěry. Jsou signalizovány případy např. v Západočeském kraji, kdy po vystoupení na mítincích je komunistům i představitelům státních orgánů vyhrožováno (veřejně či písemně), někdy dokonce "fyzickou likvidací". Zhoršuje se situace v ROH. Sílí tlak na vyhlášení nezávislosti odborů, množí se požadavky na odstranění komunistů z funkcí.

Narůstá agresivita stávkových výborů na vysokých školách. Některé požadují odstoupení univerzitních profesorů jen proto, že vyslovili názor, že 17.11. nešlo o pokojnou demonstraci, dav vykřikoval hesla "Smrt komunistům", "Pověste komunisty", "Jakešovo gestapo" apod. Je vyhrožováno i rodinným příslušníkům některých profesorů.

Ve vypjaté politické situaci pokračuje diferenciací názorů uvnitř strany. Někteří straničtí funkcionáři chtějí sami odstoupit z funkcí (např. předseda 3. ZO KSČ na Ústředním ředitelství ČSD Praha, předseda ZO KSČ lokomotivní depo Kladno a další). Nadále dochází k odevzdávání členských legitimací KSČ, např. v Motorletu Praha 50 členů, v Rudém letovu 10, v Půrmyslových závodech okresu Sokolov (Západočeský kraj) celkem 29. V témže okrese však 11 občanů projevilo zájem o vstup do komunistické strany. Pro nezájem o členství KSČ došlo ke zrušení ZO KSČ Styl Stará říše (Jihomoravský kraj).

Východočeský KV KSČ uvádí, že tlak na stranu pokračuje v podstatě dvojím směrem. Jednak z vnějšku v podobě různých kritik, invektiv a pomluv. Období vlády KSČ je např. označováno za 40 let temna apod. Druhý proud působí uvnitř strany, snaží se rozbít její jednotu, odtrhnout členskou základnu od okresních a krajských výborů.

Například ZO KSČ Divadlo Vítězného února v Hradci Králové prosazuje odstoupení okresního a krajského výboru strany z důvodu vědomého klamání, zamlčování skutečného stavu ve straně. O podporu žádá ostatní stranické organizace.

Základní organizace požadují, aby v nových podmínkách byly vyjasněny otázky nomenklatury, uplatňování práva kontroly, činnosti kádrových útvarů, postavení a úlohy stranických výborů ve státních podnicích, rychlé přepracování návrhu stanov KSČ. Krajské (městské) výbory upozorňují, že není jednoty ve vztahu k Demokratickému fóru komunistů. Objevují se názory, že se jedná o frakční činnost. Je požadováno bližší objasnění postupu.

Rozdílná stanoviska jsou zaujímana i k otázce Lidových milicí. Například ve Východočeském kraji je, podle informace KV KSČ, většina dělníků pro jejich zrušení. Obdobné názory zaznívají v některých organizacích v Jihomoravském kraji. Předsednictvo jihomoravského KV KSČ však ve svém stanovisku vyjadřuje naprostou podporu zachování LM. Podle poznatků MěV KSČ Praha jsou vedle požadavků na zachování LM ve stáva-

jící podobě vznášeny i požadavky na jejich decentralizaci, jiní doporučují převedení LM mezi složky ministerstva vnitra atd.

Okresní výbor KSČ Olomouc (Severomoravský kraj) v informaci uvádí, že na Univerzitě Palackého byl zrušen Ústav marxismu-leninismu, katedra MLF, byla zřízena nová katedra společenských věd a katedra filosofie. Byla zrušena výuka marxismu-leninismu a IPV pro pedagogy. Studenti rozšířili své požadavky na 19. Pracuje zde Občanské fórum, jsou v něm zapojeni i pedagogové. Na Střední zemědělské škole v Olomouci vystoupila před studenty část učitelů, členů KSČ s tím, že byli chartisty v ilegalitě.

Na různých místech jsou stále vylepovány letáky. Co do množství jich ubylo, ale jsou stále obměňovány, mají nový obsah. Dominují letáky požadující svobodné demokratické volby, dále letáky s texty "Ještě není konec, Stávka ještě neskončila, Krok za krokem, Narovnej záda" a další.

V severomoravské stranické organizaci se po pražském celostátním aktivu aktivizuje práce strany v okresech, pracovních kolektivech i městech. Z počáteční dezorientace se práce okresních výborů a dalších stranických orgánů a organizací zaměřuje na analýzu současné politické situace a na přijetí akčních programů na všech stupních stranické výstavby. Ty jsou zaměřeny na :

- zabránění rozkolu stranických řad, upevňování jednoty a akceschopnosti
- čistotu stranických řad, odhalování příčin chyb včetně vedení k odpovědnosti a přijímání závěrů
- zabezpečení plynulosti výroby, zásobování, chodu služeb a zdravotnictví
- provedení kádrových změn tam, kde vedoucí pracovníci nestačí
- vyžadovat vysokou kompetentnost, příkladné plnění úkolů a nastolení spravedlnosti v odměňování

- zabránění znevažování poctivé práce funkcionářů NV, NF, příslušníků SNB, ČSLA, LM a jejich skandalizování
- ukončení stávky studentů a umělců, vedení dialogu, besed a organizování dalších akcí, které povedou k posílení socialismu
- aktivní politickou práci mezi dělníky, rolníky, studenty, umělci a inteligencí přímo na pracovištích a ve městech. Obdobně postupovat v práci s organizacemi NF
- další úkoly jsou orientovány do oblasti propagandy, názorové a osobní agitace, na odhalování postupu opozice apod.

V Západočeském kraji byly závěry celostátního aktivu projednány na mimořádných jednáních POV KSČ a aktivech předsedů ZO KSČ. V okresech Rokycany, Klatovy, Domažlice, Cheb, Tachov je pro zvýšení operativnosti styků se základními organizacemi zavedena forma práce ve střediskových místech a jsou zakládány a pracují informační střediska. V okresech Tachov, Klatovy, Karlovy Vary a Cheb jsou ustanoveny analytické skupiny odborníků (psycholog, zástupce SNB, prokuratury a dalších) k vypracování argumentů pro vystoupení členů strany a vedení dialogu s Občanským fórem.

Během dopoledne 1. 12. 1989 zaslalo 82 vojenských útvarů z celé ČSSR rezoluce na podporu ministra národní obrany s.M.Václavíka. Podporu mu vyjadřují nejen vojáci a občanští pracovníci, ale i příslušníci vojsk ministerstva vnitra, jednotliví komunisté a pracující. Mimo to zaslané rezoluce obsahují vyjádření podpory prezidentu a předsedovi vlády ČSSR atd. Objevují se však v nich i žádosti o odstoupení územních stranických orgánů, například v Liberci, Prešově, Hodoníně. Zaznívají požadavky na zrušení LM s tím, že nesplnění tohoto požadavku může vyvolat další vlnu odporu. V některých rezolucích jsou požadavky na podstatné snížení stranického aparátu na všech stupních, na předání budov stranických orgánů ke společnému užívání organizacím sdruženým v Národní frontě i mimo ni.